

СТАНОВИЩЕ

от професор д.ф.н. Мирослав Дачев

за д-р Ема Константинова,

факултет „Екранни изкуства“, катедра „Кинознание и драматургия“

за присъждане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление

8.4. Филмово и театрално изкуство и научна специалност „**Кинознание, киноизкуство и телевизия**“ (филмово и телевизионно продуцентство)

Без преувеличение може да се каже, че близо двадесет години професионалното израстване на Ема Константинова е обвързано с Академията: през 2006 г. придобива в НАТФИЗ бакалавърска степен по филмов и ТВ монтаж, през 2010 г. – магистърска степен по мениджмънт в екранните изкуства, а в самото начало на 2018 г. – научно-образователната степен „доктор по кинознание, киноизкуство и телевизия“ с труд на тема „Продуциране на документални филми и предавания за телевизионния екран“. Усвоеното през тези години кандидатът в днешния конкурс развива, надгражда и използва по един наистина добър начин, като не изоставя нито една от придобитите квалификации, а най-често ги съвместява.

Нека посоча най-напред характерния микс от непрекъснат стремеж към обучение и усъвършенстване и едновременно с това споделянето на придобитите знания и умения в практиката, като преподавател или като оценител в първите години след придобиването на бакалавърската степен, които Ема Константинова демонстрира. От 2006 г. тя е режисьор, сценарист и режисьор по монтажа на свободна практика. През с. г. е участник в международния уъркшоп „Building a Common European House“ за млади кинотворци в Торино и печели стипендия за участие като сценарист в международния уъркшоп „Searching for a documentary script“ в Литва. Година по-късно вече е член на журито на 23 Международен Филмов Фестивал във Варшава (2007) и е резидентиращ артист в LabFactory, Виена, Австрия (2008). През 2009 г. получава сертификат за завършено обучение в „Наука за телевизия“ – British Council; с. г. участва като продуцент в „4 Corners“ (уъркшоп за развитие на пълнометражни игрални проекти, подкрепен от MEDIA, със сесии в Испания, Англия, България и Гърция). След придобиването на магистърската степен (2010) Ема Константинова е член на художествената комисия за до-

кументално кино към НФЦ (2012) и преподавател по монтаж в магистърската програма „Журналистика, финанси и продуцентство“ на ВУЗФ (2013-14).

Но колкото и да е важно това, в рамките на един подобен конкурс трябва да бъдат открити най-вече творческите и изследователските постижения, а от учебната дейност – нейното актуално състояние, обвързано с Академията. Ще започна от последното, за да свържа с казаното дотук. Д-р Ема Константинова преподава в НАТФИЗ от октомври 2018 г. През настоящата 2019-2020 учебна година има 560 часа академична заетост, като води лекции в четири модула („Организация на аудиовизуалното производство“, „Документация в аудиовизуалното производство“, История на филмовото продуцентство“ и „Организация на филмовия процес“) и участва в обучението на чуждестранни студенти в НАТФИЗ. Кандидатът по конкурса се вписва напълно в академичната визия за преподаване в областта на екранните изследвания. Това, което предстои да кажа за творческата страна на кандидатурата на Ема Константинова, ще остави, надявам се, усещането за хармонично съчетаване.

Ема Константинова отговаря на утвърдените национални минимални изисквания за придобиване на академичната длъжност „доцент“, като надхвърля количествено някои от показателите. Тя се изявява основно като изпълнителен продуцент, режисьор (сърежисьор), режисьор по монтажа и сценарист (съсценарист) на документални филми. По отношение на филмовите продукции – завидна по обем работа с времеви обхват от 14 години – ще открия само последните три години, за да демонстрирам и тематичното разнообразие, и широкия профил на професионалното присъствие. През 2019 г.: „Репетицията на Зубин Мета“ (документален филм, 23'; в постпродукция; изпълнителен продуцент, съсценарист, режисьор по монтажа); „Галин Стоев в Майнинген“ (документален филм, 25'; в постпродукция; изпълнителен продуцент, съсценарист, режисьор по монтажа); „Ръорих в търсене на Шамбала; Мечтата на червената принцеса“ (документален филм в две части, 2x24'; в постпродукция; изпълнителен продуцент, съсценарист, режисьор по монтажа); „Реквием“ (документален филм, 70'; съсценарист, режисьор по монтажа); „**Exemplary behaviour**“ (документален филм, 85'; режисьор по монтажа). През 2018 г.: „**Соня Йончева, Sempre libera**“ (документален филм, 70'; изпълнителен продуцент, сърежисьор, режисьор по монтажа); „Последен концерт“ (документален филм, 80'; изпълнителен продуцент, съсценарист, режисьор по монтажа); „**Едно антарктическо лято**“ (документален филм, 46'; изпълнителен продуцент, сценарист, режисьор, режисьор по монтажа); „Стоянка Мутафова. Неукротимата“ (документален филм,

48'; изпълнителен продуцент, режисьор, съсценарист, режисьор по монтажа). През 2017 г.: „Стефан Данаилов. Монолог“ (документален филм, 58'; изпълнителен продуцент, сърежисьор, съсценарист, режисьор по монтажа); „Светът на гейшата“ (документален филм, 27'; изпълнителен продуцент, сърежисьор, съсценарист, режисьор по монтажа); „Кристо. Образи“ (документален филм, 30'; изпълнителен продуцент, сърежисьор, съсценарист, режисьор по монтажа); „Дворците на народа“ (документален проект от 5 филма: 3 x 25'; 1 x 52'; 1 x 90'; режисьор по монтажа). По отношение на телевизионните продукции тук следва да отбележа *#Европа* (актуално седмично предаване по БНТ, 2018-2019). Десетина години след дипломирането си Ема Константинова работи също така в областта на клипа и рекламните форми за различни институции и инициативи. Последен от тях е проект *Домино*: шест клипа, посветени на дуалното обучение, в които е сценарист, режисьор, режисьор по монтажа (2016). Последните три години от развитието ѝ бележат участие в мултимедийни проекти: режисьор на спектакъла и автор на мултимедията за церемонията по връчването на наградите на Столична община за ярки постижения в областта на културата (Народен театър, София, 2018); мултимедия за спектакъла по случай 75 годишния юбилей на Стефан Данаилов (Народен театър, София, 2017); мултимедия за гала-спектакъл в Страсбург, посветен на българското европредседателство (Cité de la musique et de la danse, 2018); мултимедийен проект „Българските женски гласове“, част от културната програма на българското европредседателство (София, 2018); мултимедия за концерта „Магическите гласове на България“ (копродукция на ARTO+, НДК и Арт Театър Берлин, 2018).

Както е видно от представеното, реализираните от Ема Константинова авторски продукти, както и водещи (самостоятелни) творчески изяви в областта на изкуствата, показват облика на търсещ и продуктивен творец (представеното е в пъти повече от необходимото). За това говорят и отзивите за продукциите, в които участва. Справката за приносите, която Ема Константинова е предоставила като кандидат по конкурса, също е твърде симптоматична. Най-напред тя удачно е подбрала няколко наистина характерни заглавия на документални филми от творческия си път, с които участва в конкурса. Три от тях посочих по-горе в текста (открити с **bold**: „Exemplary behaviour“, „Соня Йончева, Sempre libera“ и „Едно антарктическо лято“). За първия от тях – „Exemplary behaviour“ – Ема е осигурила възможност да бъде видян в рамките на конкурса преди неговото официално представяне. Другите два познаваме от миналата година. Към тях Ема Константинова добавя по-ранен филм от 2010 г. – „**Кота 42**“ и намирам това за аб-

солютно оправдано. Макар всеки от филмите – благодарение и на нейния професионализъм и умения – да въздейства върху зрителя и да оставя ярки социални и хуманни послания, бих открил последния („Exemplary behaviour“) и ранния („Кота 42“). И тук опираме до нейната възможност за самопреценка – точна, обоснована, балансирана. Умение да покаже безграничната устременост на духа в коренно различни контексти; умение да извади на показ, но и да прикрие авторовото присъствие, за да бъде разказаната история по-въздействаща и истинска. Ема Константинова владее информативния наратив, знае как да поднесе дадена история и когато е необходимо – как да я пренапише; има хоризонт за интенционалните състояния на зрителската аудитория. Някои от документалните ѝ филми са част от по-мощни замисли, което показва силна социална чувствителност: „Кота 42“ е не просто филмът за Иван Кожухаров, който ще успее да преодолее поднесените от съдбата несгоди и да покори Монблан в специално приготвена за него шейна, но и част от един по-мощен проект – “Програма за мотивация и интеграция на хора с увреждания”. За това, доколкото *разказана именно по този начин*, историята на Иван грабва, имам дори лични примери, още преди да познавам Ема Константинова. Филмът “Exemplary behaviour” е замислен като част от поредица артистични и социални акции, целящи да предизвикат вниманието към съдбата на осъдените до живот затворници в Литва (там, припомня ни филмът, те нямат право на помилване). Ема Константинова, която е режисьор по монтажа, изразява поразително точно и херменевтично-екзистенциалното послание на филма („режисьорът Аудриус Мицкевичус, чийто брат е станал жертва на убийство, прекрачва прага на непознатия и плашещ затворнически свят, за да търси отговори, за да се опита *да разбере; за да прости*“), и големия му социален принос (усилието да вкара концепцията за пробацията в обществения дискурс). Затова смятам, че притежава умение за реално самооценяване – нещо, което добавено към посочените професионални умения, загатва за бъдещи сериозни професионални предизвикателства, които можем да очакваме от нея. И макар това да не е ключов критерий за хората на академични длъжности с практическа насоченост, бих се радвал, ако Ема Константинова бъде и повече пишещ човек (статията „Документалистиката в телевизията. Опит за ревизия на понятията“ в сп. Кино, 2018, бр. 2, както и статията „Работата на продуцента“, публикувана през 2016 в страницата за докторанти на Центъра за семиотични и културни изследвания /<http://cssc-bg.com/e-library/library-humanitas/phd-post/ema-konstantinova-phd-2016/>), показват, че практическите умения, творческите търсения и

теоретичните размишления могат да вървят ръка за ръка – особено важно, струва ми се, в областта на продуцентството).

Реализираните авторски продукти от Ема Константинова, представени за целите на конкурса, както и академичната заетост, са достатъчни, за да покажат в една много добра светлина развитието и пътят към зрелостта на един все по-силно и многостранно утвърждаващ се творец в областта на кинознанието, киноизкуството и телевизията. Ето защо мисля, че са изпълнени необходимите изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ по обявения от НАТФИЗ конкурс. Аз лично гласувам за това – на д-р Ема Константинова може да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „доцент“ в професионално направление Филмово и театрално изкуство (филмово и телевизионно продуцентство) – и предлагам положителното си становище за д-р Ема Константинова на вниманието на членовете на уважаваното жури.

проф. д.н. Мирослав Дачев

13 декември 2019 г.